NATIONALT VIDENSCENTER FOR DEMENS

Sproglige barrierer

Sproglige barrierer kan være særligt udfordrende i forhold til udredning og diagnosticering og for etniske minoriteters deltagelse i udrednings- og omsorgstilbud.

Det er afgørende med særlige indsatser for at sikre kommunikationen mellem sundhedsprofessionelle og patienter og pårørende fra etniske minoriteter. Det gælder både i forhold til den kliniske vurdering og omsorgsarbejdet og samarbejdet med de pårørende.

Sproglige barrierer ved udredning og diagnostik

Især sproglige udfordringer kan udgøre komplekse barrierer i forhold til udredning og diagnosticering af demens – selv blandt indvandrere, som har boet i Danmark i årtier. Mange ældre fra etniske minoriteter har kun beskedne danske sprogfærdigheder. Derfor er det afgørende med tiltag, som sikrer, at patienten og sundhedspersonen kan forstå hinanden.

Hjælp til gensidig forståelse vil betyde, at patienten kan bidrage til anamnesen, og at sundhedspersonen bedre kan danne sig et fyldestgørende klinisk indtryk og informere patienten om tilgængelige behandlings- og omsorgstilbud.

Det vil i klinisk praksis ofte være nødvendigt at bruge tolk, da det sjældent er tilfældet, at sundhedspersonen og patienten har samme kulturelle og sproglige baggrund. Hvis man benytter familiemedlemmer som tolke, risikerer man, at medicinske og kliniske termer ikke bliver oversat eller forklaret korrekt. Pårørende kan oversætte spørgsmål og svar forkert, måske fordi de oversætter deres egen holdning frem for fakta. De kan også tilbageholde eller ændre på indholdet for at skåne patienten.

Desuden kan patienten være tilbageholdende med at fortælle om kognitive eller følelsesmæssige symptomer, hvis tolken er et familiemedlem, eller hvis de er nervøse for, om tolken overholder sin tavshedspligt. Ved at benytte en professionel tolk vil disse udfordringer som regel være mindre udtalte.

Sproglige barrierer ved omsorg og pleje

Svækket sproglig funktion er et almindeligt symptom ved demenssygdom. Men blandt indvandrere, der har lært dansk i voksenalderen, kan svækkelse af den sproglige funktion udgøre en ekstra udfordring, fordi det typisk er det senest tillærte sprog, som svækkes først.

Sprog og kommunikation er nødvendigt for at kunne formidle tanker, ønsker og behov og for at kunne opretholde sociale relationer. Sproglige barrierer kan derfor give store udfordring inden for pleje og omsorg, som kan føre til isolation og ensomhed.

Det kan også været svært for omsorgs- og plejepersonalet at bedømme, hvordan personen med demens har det, når det er svært at kommunikere. I nogle tilfælde kan personalet fx anse personen med demens for at have mere fremskreden demens, end hvad der egentlig er tilfældet, fordi sproget mangler.

Det er vigtigt for mennesker med demens at kunne kommunikere på det sprog, som de behersker bedst. Derfor kan det i mange tilfælde være en fordel at sammensætte pleje- og omsorgspersonale og personer med demens sammen, som har fælles sproglig og kulturel baggrund, så vidt det er muligt.

NATIONALT VIDENSCENTER FOR DEMENS

Dette bør dog altid drøftes med alle parter på forhånd. En fælles sproglig og kulturel baggrund kan føre til en forståelse af værdier og traditioner og dermed bidrage til større livskvalitet i form af tryghed og øget velvære. Det vil også sikre gode og tilpassede ydelser gennem hele sygdomsforløbet.

Det er dog vigtigt, at man er opmærksom på, at nogle indvandrere med demens ikke ønsker behandling og pleje fra personer med samme baggrund. Der kan være hierarkier og kastesystemer, som gør kontakten vanskelig eller sårbar.

Desuden kan personen og/eller familien være bekymret for, at pleje- og omsorgspersoner, som tilhører samme kulturelle miljø, ikke overholder deres tavshedspligt. Det er derfor altid vigtigt at kortlægge den enkeltes ønsker, før man iværksætter disse tiltag.

Der bør som udgangspunkt altid benyttes professionel tolk i samtaler om sundhedstilstand, behandling, tilbud og ydelser. I samtaler om hverdagsaktiviteter kan der i nogle tilfælde bruges flersproget personale eller familiemedlemmer som tolke, hvis de føler sig tilpas med det.

Nogle personer ønsker, at det er en fra familien eller andre de kender, som tolker. Her skal man dog være opmærksom på, at yngre børn aldrig bør anvendes som tolke, da det kan være en belastning at være tolk – særligt hvis man også er pårørende eller pleje- og omsorgspersonale.

Fakta-ark på andre sprog

Her på hjemmesiden kan du finde fakta-ark om demens på polsk, tyrkisk, farsi, arabisk, urdu og serbisk/kroatisk/bosnisk.

Find fakta-arkene her

Kilder

Plejert, C., Antelius, E., Yazdanpanah, M., & Nielsen, T. R. (2015). 'There's a letter called ef' - on challenges and repair in interpreter-mediated tests of cognitive functioning in dementia evaluations: A case study. Journal of Cross-Cultural Gerontology, 30(2), 163-187.

PubMed

Plejert, C., Jansson, G., & Yazdanpanah, M. (2014). Response practices in multilingual interaction with an older Persian woman in a Swedish residential home. Journal of Cross-Cultural Gerontology, 29(1), 1-23.

PubMed

Ekman, S. L., Wahlin, T. B. R., Norberg, A., & Winblad, B. (1993). Relationship between bilingual demented immigrants and bilingual/monolingual caregivers. The International Journal of Aging and Human Development, 37(1), 37-54.

NATIONALT VIDENSCENTER FOR DEMENS

PubMed

Nielsen, T. R., Andersen, B. B., Kastrup, M., Phung, T. K. T., & Waldemar, G. (2011). Quality of dementia diagnostic evaluation for ethnic minority patients: a nationwide study. Dementia and geriatric cognitive disorders, 31(5), 388-396.

PubMed

Senest opdateret: 18. juni 2021